

Українського народу, а також у статтях де зазначається розвиток історичної свідомості, традицій і культури, а також розвитк етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України. [6, ст.: 10, 11, 12, 35]

Невід'ємною складовою інформаційного суверенітету виступає політичний імідж держави. На думку В. Данилова, позитивний політичний імідж знаходить свій прояв поперше: у вигляді високого рейтингу популярності його носія; по-друге: в можливості впливу на громадську думку [7, с. 68].

На наш погляд іміджеву складову інформаційного суверенітету слід розуміти, як цілеспрямовано, або стихійно сформований її образ держави, на основі соціально-психологічних, моральних та ціннісних аспектів розвитку суспільства, який відображає ефективність її державних структур, легітимність державної влади, авторитет на міжнародній арені, ступень відкритості та об'єктивності у взаємовідносинах із суспільством, можливість ефективного громадського контролю над політикою держави та рівень патріотизму її населення.

1. Талдикін О. В. Суверенітет держави в умовах мережевого суспільства: деякі аспекти. Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти: матер. VI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 11 березня 2022 р.). Дніпро : ДДУВС, 2022. С. 111-112.
2. Ісмайлов К. Ю., Белих Д. В. Інформаційний суверенітет і доктрина інформаційної безпеки України. Порівняльно-аналітичне право. № 1. 2019. С. 206-209.
3. Сфремова К. В., Шматков Д. І., Кохан В. П. Базові аспекти цифровізації та їх правове забезпечення: монографія. Харків : НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, 2021. 180 с.
4. The National Strategy to Secure Cyberspace. 2003. URL: <https://www.energy.gov/sites/prod/files/National%20Strategy%20to%20Secure%20Cyberspace.pdf>.
5. Камінський І. І. Концепція державного суверенітету в контексті застосування кіберсили. Альманах міжнародного права. Вип. 16. С. 3-10.
6. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
7. Данилов В. Особливості формування політичного іміджу держави. Політичний менеджмент. 2009. № 2. С. 67-72.

УДК 351.87/9

DOI: 10.31733/17-03-2023-88-90

Глона ТКАЧЕНКО

суддя Дніпровського апеляційного суду

(м. Дніпро, Україна)

ФОРМИ ТА ЗАСОБИ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ СУДДІВ

Нагальним питанням подальшого функціонування та розвитку нашої держави на засадах законності є забезпечення ефективної роботи судів, здійснення правосуддя висококваліфікованими, добросовісними, державно мотивованими, ефективними судьями для яких посада судді є честю наданою народом України, захист якою вони мають здійснювати. Як і будь який сектор публічної влади, судова система формується громадськістю а відповідно підконтрольна та підзвітна їй. У зв'язку з цим питання ефективного, неупередженого громадського контролю за діяльністю судів є дотичним до питання дотримання прав і свобод громадян, як складової демократичного суспільства та місця України на світовій арені. Стратегічні цілі розвитку держави за окремими її сферами як правило мають нормативне закріплення в комплексних програмних нормативних актах, зокрема в Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки, яка затверджена Указом Президента України від 11 червня 2021 року № 231/2021, одним із ключових положень якої визначено необхідність запровадження ефективних форм громадського контролю за діяльністю суддів [1]. В ній, зокрема зазначено, що взаємодія суддів із суспільством має здійснюватися за такими напрямками: розширення змісту щорічної доповіді про стан забезпечення незалежності суддів в Україні, який готує та оприлюднює Вища рада правосуддя (звіт про стан справ, аналіз тенденцій та

викликів у діяльності суддів і судів); запровадження практики всебічного обговорення щорічної доповіді про стан забезпечення незалежності суддів в Україні шляхом проведення громадських консультацій та дискусій, удосконалення заходів з подальшого розвитку систематичного проактивного професійного спілкування з об'єднаннями юристів, громадськістю та засобами масової інформації, розвиток комплексної системи комунікації; впровадження системного підходу та ефективних комунікативних рішень з протидії розповсюдженню недостовірної інформації, спрямованої на дискредитацію суддів, у тому числі у соціальних мережах; механізму оцінки учасниками судового процесу роботи суду, використання інших форм опитувань, впровадження електронного механізму опитування; єдиного стандарту якості роботи суду; посилення уваги до потреб учасників судового процесу з метою покращення доступу до правосуддя та сприяння сприйняттю людьми суду як органу, який вирішує спір і захищає права та інтереси; та ін.

В той же час в сучасних вітчизняних реаліях запроваджене у світлі європейського досвіду поняття підзвітності судочинства громадськості (прозорості, відкритості, транспарентності) в Україні підміняється підконтрольністю з боку інших гілок влади, що стає загрозою незалежності судової влади. Однак незалежний, сильний, авторитетний, захищений суд – це одна із домінант демократичного суспільства, а повага до судової влади стає запорукою стабільності правової держави. Відтак, виникають запитання: якою повинна бути участь громадськості у функціонуванні судової влади? Що собою має являти громадський контроль? Які форми громадського контролю за діяльністю судів будуть ефективними?

Здійснивши аналіз правових засад здійснення судочинства в Україні, в тому числі стосовно мети, завдань та принципів діяльності судів а також на основі узагальнення наукових положень щодо сутності громадського контролю за діяльністю судів, можемо виокремити такі форми громадського контролю за діяльністю суддів:

1) громадський контроль на етапі відбору на посаду судді, який включає: моніторинг способу життя судді, який здійснюється з метою встановлення відповідності рівня життя судді наявному у нього та членів його сім'ї майну і одержаним ними доходам, проводиться моніторинг способу життя судді відповідно до закону (врегульований статей 59 Закону «Про судоустрій та статус судів»); повну перевірку декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, яка подається суддею, здійснюється відповідно до закону центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику, та полягає у з'ясуванні достовірності задекларованих відомостей, точності оцінки задекларованих активів, перевірці на наявність конфлікту інтересів та ознак незаконного збагачення (врегульований статей 60 Закону «Про судоустрій та статус судів») [2];

2) діяльність громадської ради доброчесності, яка утворюється з метою сприяння Вищій кваліфікаційній комісії суддів України у встановленні відповідності судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики та доброчесності для цілей кваліфікаційного оцінювання (врегульований статей 87 Закону «Про судоустрій та статус судів») [2];

3) надання публічної інформації про діяльність суду на підставі надходження запиту на отримання інформації про діяльність суду, відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» [3];

4) надання громадськості публічної інформації про діяльність судів в Україні, шляхом узагальнення такої інформації аналітичними підрозділами Державної судової адміністрації України (далі – ДСА України), зокрема: систематичного та оперативного оприлюднення публічної інформації в офіційних друкованих виданнях; розміщення публічної інформації на офіційному веб-сайті ДСА України, веб-сайтах судів та у мережі Інтернет; розміщення публічної інформації на інформаційних стендах у приміщеннях суду; надання відкритого доступу до Єдиного державного реєстру судових рішень;

5) надання доступу акредитованих ЗМІ до судочинства на підставі рішення суду, а саме: прийняття участі у судовому засіданні, проведення відео зйомки судового засідання, висвітлення судового процесу по справам, які стосуються захисту прав і свобод громадян та проміжних і кінцевих результатів його здійснення;

6) створення та запровадження ефективної діяльності у вищих спеціалізованих судах та апеляційних судах повноцінних прес-служб, які повинні вживати заходів для належного та об'єктивного висвітлення роботи суду, сприяти налагодженню роботи журналістів з суддями тощо;

7) створення контакт-центру при Державній судовій адміністрації України, який має

приймати та узагальнювати інформацію від громадян щодо якості здійснення судочинства, дотримання суддями доброчесності, порушення ними та іншими учасниками принципів судочинства та судового процесу, направляти таку інформацію відповідним компетентним посадовим особам ДСА України для прийняття рішення про вжиття заходів впливу, в тому числі щодо ініціювання питання про порушення суддею принципів доброчесності;

8) забезпечення діяльності громадської ради при Раді суддів України (далі – РСУ), яка юридично функціонує на підстав Положенням про громадську раду при Раді суддів України, затвердженим Рішенням Ради суддів України 05.02.2015 № 3 [4], однак фактично свою діяльність не здійснює, і основним завданням діяльності цього органу має стати не формальність в прийнятті рішень РСУ, а надання консультативної допомоги в прийнятті організаційних питань діяльності судів в Україні;

9) тимчасовою формою дотичного громадського контролю за діяльністю судів в Україні в перехідний період становлення судочинства з урахуванням його європейських стандартів є діяльність громадської ради міжнародних експертів (далі - ГРМЕ), діяльність якої була запроваджена Законом «Про Вищий антикорупційний суд» в 2018 році, в статті 9 якого визначено, що ГРМЕ утворюється строком на шість років Вищою кваліфікаційною комісією суддів України для сприяння їй у підготовці рішень з питань призначення на посади суддів Вищого антикорупційного суду та є її допоміжним органом [5].

1. Про затвердження Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки: Указ Президента України від 11 червня 2021 року № 231/2021. Офіційний вісник Президента України: офіційне видання від 22.06.2021. № 17 Стор. 29. Ст. 836.

2. Про судоустрій та правовий статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 року № 1402-VIII: Відомості Верховної Ради України. 2016. № 31. Ст.545.

3. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. Відомості Верховної Ради України. № 32. 2011. Стор. 1491. Ст. 314.

14. Положення про громадську раду при Раді суддів України: Рішення Ради суддів України 05.02.2015 № 3. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr003414-15/card6#Public>. (дата звернення 10.02.2023)

15. Про Вищий антикорупційний суд: Закон України від 7 червня 2018 року № 2447-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 24. Ст.212.

УДК 342.52

DOI: 10.31733/17-03-2023-90-91

Сергій КАРПОВСЬКИЙ

викладач кафедри

оперативно-розшукової діяльності

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

ЗАКОНОДАВЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВИ ЯК ПЕРЕДУМОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Виникнення і ствердження України як демократичної, незалежної та суверенної держави пов'язано насамперед із забезпеченням її національної безпеки. Сучасні виклики та загрози зумовили кардинальну трансформацію світового економічного і соціального порядку, що супроводжується зміною політичних конфігурацій.

Визначення наукового поняття «національна безпека» у теоретичному аспекті є першочерговим завданням, оскільки саме воно має окреслити сутність цього соціально-правового явища, з'ясувати його зміст та виділити його найбільш важливі аспекти, залежності, елементи.

Виходячи із наукового сприйняття національної безпеки як об'єктивного соціального явища, яке не існує саме по собі та у відриві від загальнолюдуської життєдіяльності, а має конкретно-історичний характері тісно пов'язаний з усіма аспектами і напрямками взаємодії та діяльності у системі «природа-людина-суспільство», де сутність безпеки, на нашу думку, слід розглядати як стан захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави від внутрішніх і зовнішніх загроз. [1]